Lietas Nr. C31298715
Lietas arhīva Nr. CA-0409-16/12

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Aizkrauklē 2016.gada 2.augustā

Zemgales apgabaltiesa
šādā sastāvā: tiesnese referente I.Belicka, tiesnese S.Maršāne, tiesnesis V.Sprudzāns,
rakstveida procesā izskatīja civillietu biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par zaudējumu piedziņu, kas ierosināta sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Aizkraukles rajona tiesas 2016.gada 12.aprīļa spriedumu.

APRAKSTOŠĀ DAĻA

2015.gada 2.jūnijā biedrība „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" vērsās Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā ar maza apmēra prasību pret /pers. B/ par zaudējumu piedziņu. Prasības pieteikumā norādīts, ka 2003.gada 15.augustā noticis ceļu satiksmes negadījums (turpmāk CSNg), kura izraisīšanā par vainīgu tika atzīts /pers. D/, kurš vadīja atbildētājam piederošu transportlīdzekli VW PASSAT, valsts reģ.nr./TL numurs/. Ceļa satiksmes negadījuma rezultātā tika nodarīti zaudējumi /pers. E/ piederošajam transportlīdzeklim. Pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas (turpmāk OCTA) likuma (1997.gada 13.marta redakcijā) 28.pantu, 43.panta otrās daļas 3.punktu un 44.panta pirmās daļas 1.punktu tika veikta apdrošināšanas atlīdzības izmaksa /pers. E/ Ls 990,76 jeb 1409,72 EUR apmērā.

Pēc prasītājas rīcībā esošās informācijas transportlīdzekļa VW PASSAT, valsts reģ.nr./TL numurs/, īpašnieka un tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība uz CSNg datumu nav bijusi apdrošināta.

Prasītāja atsaucās uz Ceļu satiksmes likuma 44.panta trešo daļu un norādīja, ka, tā kā zaudējumu piedziņa no /pers. D/ nav iespējama, jo viņš ir miris, prasītājai ir tiesības vērsties ar regresa prasību pret atbildētāju.

Prasītāja vairākkārt sūtījusi atbildētājam pretenzijas par zaudējumu atlīdzību ar lūgumu veikt parāda samaksu. Tā kā atbildētājs zaudējumu labprātīgi nesedza, prasītāja pilnvaroja SIA „JULIANUS INKASSO LATVIJA" iekasēt no atbildētāja minētos zaudējumus. Prasītājai radušies arī zaudējumu atgūšanas lietas administrēšanas izdevumi 86,08 EUR apmērā.

Tā kā apmaksa netika veikta, prasītāja par laika periodu kopš 2012.gada 15.marta līdz 2015.gada 12.maijam aprēķināja atbildētājam likumiskos procentus atbilstoši Civillikuma 1765.pantam 266,99 EUR.

Prasītāja lūdza tiesu piedzīt no atbildētāja par labu biedrībai „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" galveno parādu 1495,80 EUR apmērā, likumiskos procentus 266,99 EUR apmērā, kopā 1762,79 EUR, piedzīt no atbildētāja visus tiesas izdevumus, noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6 % gadā no galvenā parāda (lietas 6.-9.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 32.^{1}pantu ar Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētājas 2015.gada 27.oktobra lēmumu civillieta Nr.31298715 nodota izskatīšanai Aizkraukles rajona tiesai (lietas 61.lapa).

Ar Aizkraukles rajona tiesas 2016.gada 12.aprīļa spriedumu prasība apmierināta daļēji, no /pers. B/ par labu biedrībai „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" piedzīta zaudējumu atlīdzību 1409,72 EUR, likumiskie procenti par laika periodu no 2012.gada 15.marta līdz 2015.gada 12.maijam 266,99 EUR, valsts nodeva 251,51 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR, kopā 1932,92 EUR; biedrībai „Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" noteiktas tiesības saņemt no /pers. B/ likumiskos 6% (sešus procentus) gadā no nesamaksātās zaudējumu summas 1495,80 EUR par laiku līdz sprieduma izpildei; prasība daļā par zaudējumu piedziņu 86,08 EUR apmērā noraidīta.

Tiesa atsaucās uz OCTA likuma 44.panta pirmās daļas 1.punktā *(redakcijā, kas bija spēkā ceļu satiksmes negadījuma brīdī)* noteikto, ka *Satiksmes birojs kopā ar apdrošinātājiem izveido Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas (rezerves) fondu (turpmāk – Garantijas fonds). Garantijas fonda mērķis ir nodrošināt apdrošināšanas atlīdzības izmaksas to zaudējumu segšanai, kurus nodarījis transportlīdzeklis, kura īpašnieks savu civiltiesisko atbildību nav apdrošinājis*, un 28.pantu *(redakcijā, kas bija spēkā ceļu satiksmes negadījuma brīdī)*, kurā noteikts, ka *zaudējumi sakarā ar transportlīdzekļa bojājumu ir transportlīdzekļa remonta izdevumi, ieskaitot izdevumus par transportlīdzekļa evakuāciju no ceļu satiksmes negadījuma vietas.*

No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā transportlīdzekļa VW PASSAT īpašnieks ir atbildētājs /pers. B/. Atbildētājam/pers. B/ piederošajam transportlīdzeklim VW PASSAT, valsts reģistrācijas Nr./TL numurs/, īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana ceļu satiksmes negadījuma brīdī nebija veikta.

Tiesa atsaucās uz Ceļu satiksmes likuma 44.panta trešo daļu (*(redakcijā, kas bija spēkā ceļu satiksmes negadījuma brīdī)* („gadījumos, kad transportlīdzeklis ir nodots turētājam, par nodarītajiem zaudējumiem atbild turētājs, ja viņš nav vienojies ar īpašnieku par citādu zaudējumu segšanas kārtību. Tomēr, ja turētājs atrodas prombūtnē (ārpus valsts robežām), nav zināma viņa dzīvesvieta vai pilnīga zaudējumu piedziņa no viņa nav iespējama, par zaudējumu atbild transportlīdzekļa īpašnieks") un norādīja, ka sakarā ar to, ka satiksmes negadījuma izraisītājs /pers. D/ ir miris, prasītājs cēlis regresa prasību pret atbildētāju /pers. B/, pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 40.panta otrās daļas 1.punktu (*redakcijā, kas bija spēkā ceļu satiksmes negadījuma brīdī)*.

Tiesa atzina, ka no atbildētāja /pers. B/ par labu prasītājam piedzenami zaudējumi 1409,72 *euro* apmērā.

Tiesa uzskatīja, ka prasība daļā par 86,08 *euro* piedziņu ir noraidāma. Minēto summu apdrošinātājs samaksājis savai pilnvarotajai personai, pamatojoties uz 2008.gada 3.novembra sadarbības līgumu Nr.00910-10-08. Atbilstoši līgumam, prasītājs uzticējis trešajai personai sniegt pakalpojumus, kas saistīti ar kredītinformācijas nodrošināšanu un regresa prasījumu pārvaldīšanu. Savukārt 2015.gada 19.maija faktūrrēķinā Nr.14434 un maksājuma uzdevumā redzams, ka maksājums veikts par tiesvedības pakalpojumu.

Tiesa uzskatīja, ka atbilstoši Civilprocesa likuma jēgai un tiesiskajam regulējumam tiesāšanās izdevumi, tai skaitā ar lietas vešanu saistītie izdevumi, tiek atlīdzināti Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā un apmērā. Šie izdevumi nevar tikt atzīti par zaudējumiem Civillikuma izpratnē.

Attiecībā uz prasību par likumisko nokavējuma procentu 266,99 *euro* apmērā piedziņu, tiesa uzskatīja, ka pamatoti piemēroti Civillikuma

1765.panta pirmajā daļā paredzētie likumiskie seši procenti, un no atbildētāja par labu prasītājai piedzenami likumiskie procenti par prasītāja norādīto laika periodu no 2012.gada 15.marta līdz 2015.gada 12.maijam 266,99 *euro* apmērā.

Spriedums pamatots ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma (redakcijā, kas bija spēkā CSNg brīdī), 44.panta pirmās daļas 1.punktu, 28.pantu, 40.panta otrās daļas 1.punktu, 44.panta trešo daļu, Civillikuma 1779.pantu, 1635.pantu, 1756.pantu (lietas 73.-80.lapa).

/pers. B/ par Aizkraukles rajona tiesas 2016.gada 12.aprīļa spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu daļā, ar kuru prasība tika apmierināta.

Norāda, ka CSNg brīdī viņš nebija transportlīdzekļa VW PASSAT, reģistrācijas Nr./TL numurs/ īpašnieks. 2003.gada 15.augustā minētā transportlīdzekļa īpašnieks bija tikai un vienīgi /pers. D/, kura valdījumā un īpašumā minētais transportlīdzeklis bija jau no 2001.gada 31.maija, ko apliecina pirkuma līgums, kuru Aizkraukles rajona tiesa vispār neņēma vērā.

Atsaucas uz Ceļu satiksmes likuma 12.panta otrās daļas 1.punktu, kas nosaka dokumentus, ar kuriem pierādāmas īpašuma tiesības. Tādējādi saskaņā ar Civillikuma 2004.pantu, kas nosaka, ka pirkuma līgums ir uzskatāms par noslēgtu, kad abas puses vienojušās par pirkuma priekšmetu un maksu, pirkuma līgums tika noslēgts 2003.gada 31.maijā, bet rakstisks apliecinājums pušu starpā izdarīts 2003.gada 25.jūlijā.

CSNg brīdī Ceļu satiksmes drošības direkcijas (turpmāk CSDD) datu bāzē kā transporta līdzekļa īpašnieks norādīts apelācijas sūdzības iesniedzējs. Uzskata, ka CSDD reģistrs neapliecina īpašumtiesības, bet tajā tiek norādīta persona, uz kuru ir reģistrēts transporta līdzeklis. CSDD izmaiņas nevar izdarīt līdz brīdim, kamēr jaunais īpašnieks pats neierodas un neuzrāda īpašuma tiesības apliecinošu dokumentu.

CSDD nevar zināt par īpašnieku maiņām, un tai tas arī nav jāzin, jo CSDD reģistrs neapliecina īpašumtiesības. Transportlīdzekļa nepiereģistrēšana vai nepārreģistrēšana nenorāda uz to, ka transportlīdzekļa īpašnieku maiņa nav notikusi.

Atsaucas uz Augstākās tiesas Senāta 2003.gada 23.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-200 atzīto, ka no Ceļu satiksmes likuma 1.panta 24.punkta jēgas izriet, ka likumdevējs transportlīdzekļa piederību fiziskai personai nesaista tikai ar transportlīdzekļa reģistrāciju, bet ar tā faktisko piederību. Transportlīdzekļa īpašnieks var būt persona, uz kuras vārda reģistrēts transportlīdzeklis, vai arī persona, kurai pieder transportlīdzeklis, bet uz kuras vārda tas nav reģistrēts.

Norāda, ka transportlīdzekļa reģistrācija CSDD nav īpašumtiesību vai valdījuma apliecinājums (sk.Senāta 2006.gada 2.maija sprieduma lietā Nr.SKA-141 13.punktu).

Uzskata, ka Ceļu satiksmes likuma 2.panta 2.punktā minētais mērķis izpaužas transportlīdzekļu izcelsmes, to īpašnieku maiņas kontrolē, nevis īpašuma tiesību nostiprināšanā. Šāds secinājums atbilst Ceļu satiksmes likuma 12.panta pirmajai daļai, kas noteic – lai reģistrētu transportlīdzekli, tā īpašniekam jāiespiedz pietiekami dokumentāri pierādījumi par transportlīdzekļa iegūšanu legālā ceļā. Atsaucas uz Senāta spriedumu un norāda, ka Senāta ieskatā transportlīdzekļu reģistrācija ir valsts noteikta procedūra, kādā tiek veikta ceļu satiksmē iesaistīto mehānisko transportlīdzekļu uzskaite.

Apelatora skatījumā no Aizkraukles rajona tiesas sprieduma nav saprotams, kādā veidā tiesa nonākusi pie secinājuma ka viņš ir transportlīdzekļa VW PASSAT, reģistrācijas Nr./TL numurs/, īpašnieks. No sprieduma apelācijas sūdzības iesniedzējs secinājis, ka tiesa par īpašumtiesībām pārliecinājusies no iestādes, kura neapliecina īpašuma tiesības, atsevišķi pieņemta izmaksu lietas lēmuma. Norāda, ka paskaidrojumā tiesai ir norādījis, ka nebija konkrētā transportlīdzekļa īpašnieks, ko apliecina pirkuma līgums, taču tiesa to nav ņēmusi vērā.

Norāda, ka prasības pamatojums uz OCTA likuma 40.panta otrās daļas 1.punktu (redakcijā uz negadījuma brīdi), *ka Satiksmes birojs ir tiesīgs iesniegt regresa prasību pret ceļu satiksmes negadījumā zaudējumus nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieku, kurš nav apdrošinājis īpašnieka civiltiesisko atbildību, vai pret šā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju*, neiztur kritiku, jo apelators nav ne transportlīdzekļa īpašnieks, ne tiesīgais lietotājs. Turklāt no prasītāja norādītā izriet, ka pret viņu prasība tiek vērsta, jo negadījuma izraisītājs ir miris.

Lūdz atcelt Aizkraukles rajona tiesas 2016.gada 12.aprīļa spriedumu lietā Nr.C31298715 daļā, ar kuru prasība tika apmierināta, un prasību noraidīt pilnībā kā nepamatotu.

Apelācijas sūdzība pamatota ar Civillikuma 1474., 2004., pantu, Ceļu satiksmes likuma 2. panta 2.punktu, 12.panta pirmo daļu, Civilprocesa likuma 413., 416.pantu (lietas 82.-84.lapa).

Zemgales apgabaltiesā saņemts prasītājas pilnvarotās pārstāves SIA „JULIANUS INKASSO LATVIJA" rakstveida paskaidrojums par apelācijas sūdzību.

Atsaucas uz OCTA likuma 1.panta 13.punktu, kas nosaka, ka *transportlīdzekļa īpašnieks ir fiziskā vai juridiskā persona, kurai pieder transportlīdzeklis vai uz kura vārda reģistrēts transportlīdzeklis*, un norāda, ka līdz ar to par transportlīdzekļa īpašnieku ir atzīstama persona, kurai ir Ceļu satiksmes likumā norādītais dokuments, kas apliecina īpašuma tiesību pāreju no reģistrētā transportlīdzekļa īpašnieka uz jauno transportlīdzekļa īpašnieku, bet, ja šāda dokumenta nav, tad transportlīdzekļa īpašnieks ir tā persona, kas norādīta VAS „Ceļu satiksmes drošības direkcija".

Uzskata, ka, vērtējot situāciju ar īpašuma tiesībām uz transportlīdzekli, jāņem likumā doto dokumentu, ar kuriem pierādāma īpašuma tiesību pāreja, uzskaitījums. Prasītāja norādījusi, kādi dokumenti uzskaitīti Ceļu satiksmes likuma 12.panta otrajā daļā.

Prasītājas pārstāve uzskata, ka atbildētājs nav iesniedzis tiesā nevienu no augstāk minētajiem dokumentiem, lai pierādītu īpašuma tiesību pāreju.

Konkrētajā gadījumā atbildētāja kā transportlīdzekļa īpašnieka deliktatbildības pamatā ir viņa pieļautā bezdarbība, jo no Civillikuma kopsakarā ar OCTA likuma 3.pantu un Ceļu satiksmes likuma 20.pantu izriet transportlīdzekļa īpašnieka paaugstinātas rūpības pienākums, kas ietver arī pienākumu nepārtraukti sekot tam, kur atrodas transportlīdzeklis un kas to vada, kā arī rūpēties, lai attiecīgā persona nepieļautu tiesību normām neatbilstošu rīcību.

Atbildētājs kā paaugstināta bīstamības avota īpašnieks nav rīkojies ar pienācīgu rūpību un nav veicis visas darbības, lai pienācīgā kārtā tiktu reģistrēta īpašuma tiesību pāreja jaunajam īpašniekam, ja arī tāda faktiski bija notikusi.

Kustamas mantas īpašuma tiesību pāreja vispārējā civiltiesiskā kārtībā, atbilstoši Civillikuma 987.pantam, var notikt ar nodošanu, taču pie apstākļiem, kad transportlīdzeklis ir paaugstinātās bīstamības avots, speciālajās tiesību normās, proti - Ceļu satiksmes likumā, paredzēts īpašs nosacījums īpašuma tiesību pārejā.

Uzskata, ka līdz ar to par zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieku speciālo likumu izpratnē ir atzīstams atbildētājs - /pers. B/.

Uzskata, ka pirmās instances tiesa, izskatot lietu pēc būtības pareizi iztulkojusi un piemērojusi tiesību normas, pareizi izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus, Aizkraukles rajona tiesas 2016.gada 12.aprīļa spriedums civillietā C31298715 ir likumisks un pamatots, bet atbildētāja apelācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma (lietas 96.-98.lapa).

MOTĪVU DAĻA

Apelācijas instances tiesa, pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos dokumentus, apelācijas sūdzības motīvus, atzīst, ka prasība pārsūdzētajā daļā ir noraidāma.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta pirmajai daļai apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Atbildētājs pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzējis daļā, ar kuru prasība ir apmierināta (lietas 82.-84.lapa).

Prasītāja pirmās instances tiesas spriedumu nav pārsūdzējusi.

Lietā nav strīda par to, ka 2003.gada 15.augustā noticis ceļu satiksmes negadījums, kura izraisīšanā par vainīgu tika atzīts /pers. D/, kurš vadīja atbildētājam piederošu transportlīdzekli VW PASSAT, valsts reģ.nr./TL numurs/. (lietas 10.lapa).

Ceļa satiksmes negadījuma rezultātā tika nodarīti zaudējumi /pers. E/ piederošajam transportlīdzeklim, un tika izmaksāta apdrošināšanas atlīdzība /pers. E/ Ls 990,76 jeb 1409,72 EUR apmērā. (lietas 18.lapa).

Lietā nav strīda par to, ka transportlīdzekļa VW PASSAT, valsts reģ.nr./TL numurs/, īpašnieka un tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība uz ceļa satiksmes negadījuma datumu nav bijusi apdrošināta.

Saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 44.panta otrās daļas 2.punktu un 51.panta pirmās daļas 1.punktu Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs nodrošina apdrošināšanas atlīdzības izmaksu zaudējumu segšanai, kurus nodarījis transportlīdzeklis, kura īpašnieks savu civiltiesisko atbildību nav apdrošinājis.

Transportlīdzekļa VW PASSAT, valsts reģ.nr./TL numurs/ 2003.gada 18.augusta apskates protokols Nr.T896 (lietas 13.-16.lapa) un tāme (lietas 16..lapa), remonta izmaksu aprēķins (lietas 17.lapa) apliecina, ka minētajam transportlīdzeklim ir nodarīti bojājumi.

Apdrošinātājs, kas ir samaksājis apdrošināšanas atlīdzību, samaksātās summas apmērā iegūst atprasījuma (regresa) tiesības pret personu, kas ir atbildīga par zaudējumu rašanos, izņemot gadījumus, kad ir nodarīts kaitējums personas dzīvībai, veselībai vai fiziskajam stāvoklim *(sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 237.lpp.)*.

2003.gada 8.septembrī LR Satiksmes birojs izmaksājis /pers. E/ apdrošināšanas atlīdzību (lietas 19.lapa).

Konstatējot, ka prasītāja ir izmaksājusi ceļu satiksmes negadījumā bojātā transportlīdzekļa īpašniekam apdrošināšanas atlīdzību, tiesa secina, ka prasītāja atbilstoši Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 41.panta otrās daļas 1.punktam ieguvusi regresa tiesību pret personu, kas ir atbildīga par zaudējumu rašanos.

Lietā ir strīds par to, vai konkrētajā gadījumā Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojam ir tiesības piedzīt zaudējumu atlīdzību no atbildētāja.

Prasītāja cēlusi regresa prasību pret atbildētāju, pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās aprosināšanas likuma 41.panta otrās daļas 1.punktu, kas noteic, ka Satiksmes birojs ir tiesīgs iesniegt regresa prasību pret ceļu satiksmes negadījumā zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka, ja tas nav apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, vai pret šā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju.

No Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma (likuma redakcijā, kas bija spēkā 2003.gada 15.augustā) 3.panta otrās daļas 2.teikuma izriet, ka gadījumā, ja īpašnieks nodevis lietošanā citai personai transportlīdzekli, par kuru nav noslēgts apdrošināšanas līgums, apdrošināšanas līgumu īpašnieka vārdā slēdz transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs, kas saskaņā ar minētā likuma 1.panta 12.punktu ir fiziskā vai juridiskā persona, kura nav transportlīdzekļa īpašnieks, bet uz pilnvaras, īres līguma vai cita tiesiska pamata lieto transportlīdzekli ceļu satiksmē.

Tiesas ieskatā atbildētājs nav pierādījis savu izteikto apgalvojumu, ka /pers. D/ būtu atzīstams par transportlīdzekļa VW PASSAT, reģistrācijas /TL numurs/ īpašnieku. Tomēr no atbildētāja paskaidrojumiem, no lietā esošajiem dokumentiem, piemēram, izziņas par ceļu satiksmes negadījumu, kā arī atbildētāja un /pers. D/ noslēgtā apliecinājuma (lietas 58.lapa) konstatējams, ka 2003.gada 15.augustā /pers. D/ transportlīdzekli „VW PASSAT" ir lietojis tiesīgi un ir uzskatāms par tā tiesīgo lietotāju, kurš nebija noslēdzis apdrošināšanas līgumu.

Kā redzams no Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 41.panta otrās daļas 1.punkta, tad ir paredzēta vispārējā kārtība regresa prasības celšanai pret īpašnieku, bet, konstatējot transporta līdzekļa tiesīgā lietotāja esamību, prasība ceļama pret speciālo tiesību subjektu, proti, lietotāju *(sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 31.marta spriedumu lietā Nr. SKC – 16/2014)*. Tādējādi likumdevējs ir noteicis, kam ir jāslēdz apdrošināšanas līgums šādās situācijās, bet likumdevējs nav paredzējis, ka īpašniekam saglabātos atbildība, tiesīgajam lietotājam nenoslēdzot apdrošināšanas līgumu.

Ievērojot minēto, tiesa uzskata, ka prasītāja nepamatoti cēlusi prasību pret transportlīdzekļa īpašnieku – atbildētāju, jo viņam 2003.gada 15.augustā nebija pienākums apdrošināt savu civiltiesisko atbildību, un secīgi – nav pamata uzskatīt, ka viņam būtu jāatbild par citas personas nodarītiem zaudējumiem.

Par to, ka Ceļu satiksmes likums, arī Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums ir speciālās tiesību normas, kas piemērojamas kopsakarībā, izmantojot ne tikai gramatisko, bet arī sistēmisko un teleoloģisko tulkošanas metodi, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts norādījis 2007.gada 7.novembra spriedumā lietā Nr.SKC-754/2007. Minētajā lietā prasība tika celta pret ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā transportlīdzekļa īpašnieku, lai gan ar lietā iesniegtiem dokumentiem bija pierādīts, ka ceļu satiksmes negadījumu izraisījusi cita persona, kurai automašīna nodota lietošanā uz mutiskas vienošanās pamata un kura negadījumā mirusi. Spriedumā secināts, ka likums izvēles tiesības celt prasību ir saistījis ar automašīnas apdrošināšanas pienākumu un ka apelācijas instances tiesa nav piešķīrusi nozīmi transportlīdzekļa tiesīgā turētāja atbildībai, kā rezultātā secināts, ka prasība pret transportlīdzekļa īpašnieku celta un apmierināta nepamatoti, un pārsūdzētais spriedums, ar kuru no transportlīdzekļa īpašnieka tika piedzīta izmaksātā atlīdzība, tika atcelts.

Augstākās tiesas Civillietu departaments ar 2014.gada 31.marta spriedumu lietā Nr.SKC-16/2014 atcēlis apelācijas instances tiesas spriedumu, kurā apelācijas instances tiesa, atzīstot transportlīdzekļa īpašnieku par atbildīgo personu OCTA līguma nenoslēgšanā, jo transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs ir miris, nebija ņēmusi vērā, ka saskaņā ar Civillikuma 1783.pantu „zaudējuma atlīdzības pienākums pāriet uz mantiniekiem". Izskatot lietu atkārtoti, apelācijas instances tiesa prasību noraidīja, jo atbildētājs – transportlīdzekļa īpašnieks – nav konkrētā transportlīdzekļa tiesīgā lietotāja mantinieks un līdz ar to nevar atbildēt viņa vietā (*Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2014.gada 4.jūnija spriedums lietā Nr. CA-1850/14, ar Civillietu departamenta 2015.gada 29.decembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKC-1615/2015 atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību (C17129410)*).

Tā kā lietā ir konstatēts, ka transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs /pers. D/ ir miris, saskaņā ar Civillikuma 1783.pantu zaudējumu atlīdzības pienākums pāriet uz mantiniekiem. Līdz ar to nav pamatots prasītājas secinājums, ka transportlīdzekļa tiesīgā lietotāja nāve būtu pamats prasības celšanai pret transportlīdzekļa īpašnieku.

Civillietu tiesu kolēģija nepiekrīt prasītāja paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādītajam, ka atbildētāja kā transportlīdzekļa īpašnieka deliktatbildības pamatā ir viņa pieļautā bezdarbība, jo no Civillikuma kopsakarā ar OCTA likuma 3.pantu un Ceļu satiksmes likuma 20.pantu izriet transportlīdzekļa īpašnieka paaugstinātas rūpības pienākums, kas ietver arī pienākumu nepārtraukti sekot tam, kur atrodas transportlīdzeklis un kas to vada, kā arī rūpēties, lai attiecīgā persona nepieļautu tiesību normām neatbilstošu rīcību.

Lietā nav strīda par to, ka, neapdrošinot civiltiesisko atbildību, transportlīdzekli vadīja /pers. D/, kurš arī atzīts par vainīgu ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanā (lietas 10.lapa). /pers. D/ kā rīcībspējīgai pilngadīgai personai tika nodots transportlīdzeklis lietošanā. Atbildētājam pēc transportlīdzekļa nodošanas nebija pienākuma nepārtraukti sekot tam, kur atrodas transportlīdzeklis un kas to vada, kā arī rūpēties, lai attiecīgā persona nepieļautu tiesību normām neatbilstošu rīcību, atbildētājam arī nebija iespējams veikt šādas darbības. Tiesas ieskatā tas apstāklis, ka atbildētājs nav veicis darbības, lai tiktu reģistrēta īpašuma tiesību pāreja jaunajam īpašniekam, neveido cēlonisku sakaru ar transportlīdzekļa lietotāja /pers. D/ prettiesiskām darbībām – vadot transportlīdzekli bez OCTA un pārkāpjot Ceļu satiksmes noteikumus, izraisot negadījumu un nodarot zaudējumus trešajai personai.

Pirmās instances tiesa, apmierinot prasību, nav ņēmusi vērā judikatūru līdzīgās lietās, un nav pareizi piemērojusi atbilstošās materiālo tiesību normas, kā rezultātā prasība apmierināta nepamatoti.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam, tā kā prasība tiek noraidīta pilnīgi, no prasītājas par labu valstij piedzenami iepriekš nesamaksātie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu.

Kopējo pasta izdevumu apmērs apelācijas instances tiesā ir 4,37 EUR, kas apstiprinās ar ierakstīto vēstuļu sarakstiem (lietas 102.,103.lapa).

Prasītājai saskaņā ar Civilprocesa likuma 204^1.pantu nosakāms desmit dienu termiņš sprieduma daļā par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei.

REZOLUTĪVĀ DAĻA

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432. - 434.pantu, Zemgales apgabaltiesa

nosprieda

biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" prasību pret /pers. B/ par zaudējumu piedziņu noraidīt pilnīgi.

Piedzīt no biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" par labu valstij iepriekš nesamaksātos izdevumus par tiesas dokumentu piegādi un izsniegšanu 4,37 EUR (četrus eiro 37 centus).

Noteikt biedrībai „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese referente I.Belicka
Tiesneši S.Maršāne
V.Sprudzāns